

Plenum

Onsdag 7.9.2022 kl. 14.00—16.11

10. Förvaltningsrådets berättelse till riksdagen om Rundradions verksamhet 2021

Berättelse B 6/2022 rd

Utskottets betänkande KoUB 7/2022 rd

Enda behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 10 på dagordningen presenteras för enda behandlingen. Till grund för behandlingen ligger kommunikationsutskottets betänkande KoUB 7/2022 rd. Nu ska riksdagen besluta om ett ställningstagande med anledning av berättelsen. — Jag öppnar debatten. Ledamot Mäkisalo-Ropponen, varsågod.

Debatt

15.12 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Vammaisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden puolestapuhujana halusin tulla tämän asian käsittelyn yhteydessä kiittämään Yleisradiota. Yleisradio toteuttaa erittäin laajaa ja tärkeää julkista tehtävää. Se välittää tietoa ja kulttuuria kaikille suomalaisille. Sen toiminta on keskeistä yhteiskuntamme, demokratiamme ja kulttuurimme toiminnalle. Juuri tämän takia on erittäin tärkeää, että Yleisradion palvelut ovat kaikkien saavutettavissa.

Ylen tehtäviin kuuluu myös yhdenvertaisuuden, suvaitsevaisuuden ja kulttuurisen monimuotoisuuden edistäminen, ja siksi haluankin puheenvuorossani kiittää Yleä siitä hyvästä työstä, jota siellä on tehty näiden asioiden edistämiseksi ja myös erilaisten erityisryhmien huomioimiseksi.

Ylen tarjoamien sisältöjen ja palveluiden valikoima on kieliltään merkittävästi laajempi kuin minkään muun kotimaisen mediayhtiön. Suomen, ruotsin ja saamen kielten lisäksi sisältöjä löytyy ainakin viittomakielellä, selkosuomeksi, englanniksi, venäjäksi, romanikielellä sekä karjalan kielellä. On tärkeää, että Yle toimii laajasti muillakin kielillä kuin maamme virallisilla kielillä. Saamenkielinen sisältö on erityisen tärkeää saamelaiden kielten ja kulttuurien ylläpitämiseksi. Selkokieli on taas erittäin tärkeä muun muassa suomen kieltä opiskeleville, kehitysvammaisille, muistisairaille ja iäkkäille katsojille. Venäjänkielisten uutisten merkitys taas on noussut esiin tänä vuonna, kun taistelemme Venäjän valtion informaatiovaikuttamisyrityksiä vastaan koskien sen raakaa hyökkäystä Ukrainaan. On tärkeää, että Suomessa asuvat venäjänkieliset eivät ole vain Venäjän valtion median varassa.

Näiden edellä mainitsemiäni säännöllisessä käytössä olevien kielten lisäksi Yle teki erittäin tärkeää työtä koronatiedottamisessa myös muilla kielillä, jotka ovat yleisiä maahanmuuttajien keskuudessa, kuten arabia, kurdi ja somali. Juuri koronan kaltaisten poikkeuksellisten tilanteiden aikana korostuu Yleisradion ja sen monipuolisen tiedonvälityksen

Punkt i protokollet PR 86/2022 rd

merkitys. Varsinkin poikkeusaikoina tulee tiedon olla mahdollisimman monikielistä ja monella tavalla toteutettua.

Puhemies! Yle tekee tärkeää työtä myös saavutettavuuden parantamiseksi. On hienoa, että saavutettavuus on nostettu yhdeksi painopisteistä lähivuosien strategiassa, ja viime vuonna laadittu uusi saavutettavuuden toimintasuunnitelma on sen kehittämisessä tärkeä askel. Yle on ottanut entistä laajemmin käyttöön kuvailutulkkauksen, suoratekstityksen ja viittomakielen tulkkauksen. Myös digitaalisten palveluiden saavutettavuuteen on kiinnitetty huomiota. Nämä ovat kaikki erittäin tärkeitä erilaisten vammaisryhmien saavutettavuuden ja osallisuuden kannalta. Onkin ilo nähdä, että Yle on sitoutunut kehittämään ja laajentamaan näitä palveluita jatkossakin YK:n vammaissopimuksen periaatteita noudattaen. Toki on vielä työtä tehtävänä, mutta suunta on oikea. Monilla muilla yhteiskunnan osa-alueilla olisi oppimista Yleisradion tavoitteellisesta toiminnasta noudattaa Suomen ratifioimaa vammaissopimusta.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: On tärkeää muistaa, että tässä ei ole kysymys vain tiedonvälityksestä. On kyse myös oikeudesta kulttuuriin. Yle on myös tärkeä kulttuuripalveluiden tuottaja ja välittäjä sekä moninaisen kotimaisen kulttuurin ylläpitämisen kannalta keskeinen toimija. Ylen palveluiden maksuttomuus ja saavutettavuus varmistaa, että kaikilla on oikeus myös kulttuuriin, asuivatpa he missä tahansa ja olipa elämäntilanne mikä tahansa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

15.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropposen puheenvuoro oli erittäin painava ja oikeutetulla tavalla kyllä korosti kansallisen yleisradioyhtiön merkitystä suomalaisessa tiedonvälityksessä sellaisena organisaationa, joka pystyy monipuolisesti tarjoamaan erityyppistä informaatiota, jota tässä kansakunta tarvitsee. Hän korosti omassa puheenvuorossaan myöskin sitä, että hyvin keskeistä on yhdenvertaisuuden takaaminen ja myöskin se, että edistetään erityisryhmien tarpeita. Tässä suhteessa minulla olisi yksi huomio kuitenkin tehtävänä, ja toivoisin, että Yleisradio siihen kiinnittäisi enemmän ja vahvemmin huomiota.

On selkeätä, että ikäihmiset ovat se väestöryhmä, joka ehkä kaikkein eniten seuraa yleisradiolähetyksiä, ja silti on erikoista, että Yleisradiossa ei ole selvästi ikäihmisille suunnattua erityisohjelmaa, jossa olisi juuri seniorikansalaisille suunnattuja huomioita tehty. Kun esimerkiksi senioriliikkeen puolella eläkeläisjärjestöt ovat lähestyneet Yleisradiota tästä asiasta, niin vastauksena on ollut se, että kyllä iäkkäät ihmiset seuraavat paljon Yleisradiota ja heidän ongelmansa on juuri se, että nuoret ihmiset seuraavat niin paljon vähemmän, kun liikkuvat tuolla nettimaailmassa, ja juuri siksi Yleisradio panostaa voimakkaasti ohjelmiin, joissa on otettu huomioon nimenomaan nuoret ihmiset ja nuorten tarjonta.

Arvoisa puhemies! En halua luoda vastakkainasettelua nuorten ja iäkkäiden ihmisten välille tässä asiassa, mutta onhan se kohtuuton tilanne, että talo, joka tuottaa perusinformaatiovirtaa koko yhteiskunnalle, aliarvioi sen merkityksen, että siellä on erittäin iso joukko ihmisiä, jotka erityisryhmänä juuri seuraavat yleisradiolähetyksiä, ja heille ei sitten kuitenkaan tarjota sitä heille selkeästi suunnattua ominaista ohjelmaa, vaan tarjotaan jollekin sellaiselle ryhmälle, joka ei niin paljon sitä seuraa. Toivoisin, että Yleisradio olisi tässä vie-

Punkt i protokollet PR 86/2022 rd

lä hieman tarkempi, että myöskin ikäihmisten ohjelmia, heille selkeästi suunnattuja ohjelmia, olisi enemmän ohjelmistossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja al-Taee.

15.18 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Yle on arvostettu ja reilu tiedon tuottaja, johon suomalaiset voivat luottaa tiedonsaannissa. Se on yleisesti sellainen media, joka pyrkii tuottamaan faktatietoa siitä, mitä maailmalla tapahtuu, ja juuri tässä ajassa, missä turvallisuustilanne on muuttunut ja hyvin moni media maailmalla pyrkii hämmäntämään, Yle pyrkii parhaansa mukaan tuomaan kuitenkin ne molempien osapuolten näkemykset yleisölle, ja näin ollen siihen voi laajasti luottaa.

Yle on myöskin tuottanut kulttuuria sinä aikana, kun korona on vallinnut eivätkä kulttuurin ihmiset ole päässeet töihin. Yle on pyrkinyt ostamaan heidän tuotantoaan niin pitkälle kuin se on ollut mahdollista ja sitä kautta välittämään sen suomalaisille ja omalta osaltaan myöskin pelastanut kulttuurialaa. Korona-aikana monikielinen viestintä varmasti osaltaan auttoi ihmisiä siinä, että pystyttiin välttämään tartuntoja, kun monikielinen uutisointi levisi Facebookissa ja muissa medioissa, sosiaalisen median alustoilla. Hyvin moni ihminen hyötyi ja sai sitä kautta faktatietoa rokotuksista, kun erityisesti rokotuksista kulki paljon väärää tietoa, disinformaatiota.

Ainoa ehkä kritiikki, jonka haluaisin nostaa Ylen toiminnasta, on ollut tämä Venäjän sootaan liittyvä kokonaisuus, jossa Venäjän media on pystynyt monikielisesti vaikuttamaan erilaisiin ihmisiin ympäri maailmaa. Ja nämä ihmiset, joilla on sukulaisia muualla maailmassa mutta asuvat itse Suomessa, ovat saaneet jatkuvasti tietoa heidän oman vanhan kotimaansa tietokanavien kautta siitä ja näin ollen myöskin Venäjän narratiivin. Tätä vastaan, pyynnöstäni huolimatta, Yle ei lähtenyt aktiivisesti toimimaan, vaan itse asiassa olisi voinut käyttää tätä koronatiedotusta, monikielistä tiedotusta, myöskin tämän Venäjän propagandan lopettamiseksi Suomessa. Siihen ei lähdetty, ja muut sitten — järjestökenttä pääasiallisesti — pyrkivät tuottamaan parempaa informaatiota ihmisille siitä, onko todella Suomen armeija laittamassa 40:tä prosenttia panssarivaunuistaan Venäjän vastaiselle rajalle ja ovatko venäläiset todella laittamassa ballistisia ohjuksia ja suuntaamassa niitä kohti Helsinkiä, ja oli monia niitä muita harhoja, joita venäläinen media sitten yritti myydä tälle yli satatuhatpäiselle yleisölle täällä Suomessa. Onneksi mitään sen vakavampaa häiriötä ei tapahtunut. Tiedän, että moni ihminen pelkäsi, ja tässä kohtaa koen, että Yle ei kantanut tarpeeksi vastuuta tässä kysymyksessä.

Toivon, että kriisien varalle Ylessä herättäisiin [Puhemies koputtaa] ja että sitä varten pidettäisiin tällaisista omaa yksikköä, joka sitten tiedottaa myös tällaisista tapauksista vähintäänkin sähköllä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

15.21 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Riippumaton media on tällaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa äärimmäisen tärkeä — ja vielä tärkeämpi ennen kuin päädytään tilanteeseen, jossa olemme nyt. Pitää pitää huolta niistä edellytyksistä ennen kuin tilanne heikkenee.

Punkt i protokollet PR 86/2022 rd

Nyt näemme jo, että suomalaisten lukutaito heikentyy. Tällä viikolla vietetään myös Read Hour -tapahtumaa, jossa yritetään muistutella, kuinka tärkeätä lukutaito on. Ihmiset hankkivat monesta lähteestä tietoa, ja kaikki nämä tiedonvälityskanavat eivät ole sellaisia, että ne edustaisivat ollenkaan journalismia ja riippumatonta tiedonvälitystä. Ylen rooli myös kaikissa näissä kanavissa, joissa nuoret ovat ja joihin Yle on rohkeasti nyt lähtenyt, on tosi tärkeä, koska varmasti nuorten tapa käyttää mediaa tulee muuttumaan, mutta on täysin mahdollista, että eri kanavista löytyy myös tietoa sillä tavalla kuin nuoret ovat tottuneet sitä vastaanottamaan, vähän eri tavoin kuin vanhemmat ikäpolvet.

Erityiskiitoksen haluaisin antaa myös Yle Areenalle sen toiminnasta, joka mahdollistaa maksutta laadukkaiden ohjelmien katsomisen ihan kenelle tahansa suomalaiselle. Se on ollut todella hieno kokonaisuus.

Tässä talossa on tärkeää pitää huolta Ylen toimintaedellytyksistä. Valitettavasti Ylenkin toimintaa on haastettu, sitä ollaan käsitelty tässä talossa, mutta kyllä valtiolla on mahdollisuus määritellä, minkälaista tiedonvälitystä, minkälaista maksutonta koulutusta tai sote-palveluita halutaan järjestää yhteiskunnassa, ja sama pätee kyllä myös median toimintaedellytyksiin, sikäli kun puhutaan tämmöisestä toimijasta, joka monella eurooppalaisella maalla on valtionkin rahoittamana. Eli itse päätämme, kuinka paljon laadukasta, maksutonta mediaa, uutisia, ohjelmia ja oppimissisältöjä haluamme tarjota ihmisille, ja uskon, että yhteiskunnallisesti se vaikutus on positiivinen, kun näitä palveluita on tarjolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu on päättynyt. Eduskunta... — Anteeksi, edustaja al-Tae, olkaa hyvä.

15.24 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Jäi edellisestä puheenvuorosta sanomatta, kun aika loppui kesken, että senioriväki on kyllä viime aikoina pyytänyt tekstitystä. Kaikkiin ohjelmiin ei ole saatu tekstitystä, ja nykyinen tekoäly pystyy itse asiassa tekstittämään puhetta suoraan myöskin livelähetyksiin. Tätä on pyydetty, ja tämän toiveen sitten esitän eteenpäin. Moni ihminen, joka ei kuule, pystyy lukemaan, ja tällä tavalla pystyttäisiin saamaan yhä useampi ihminen Ylen palveluiden piiriin.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände utskottets förslag till ställningstagande med anledning av berättelse B 6/2022 rd. Ärendet slutbehandlat.